

18. Člověk a svět práce

Vzdělávací oblast: Člověk a svět práce
Vzdělávací obor: Člověk a svět práce
Vyučovací předměty: Provoz a údržba domácnosti (prima)
Svět práce (tercie, kvarta)

Charakteristika vzdělávacího oboru

Obsahové, časové a organizační vymezení vzdělávacího oboru

Vzdělávací obor Člověk a svět práce na 1. stupni osmiletého gymnázia navazuje svým vzdělávacím obsahem na vzdělávací oblast Člověk a svět práce na 1. stupni základních škol. V primě, tercii a kvartě je vyučován 1 hodina týdně. Využívá se celkem 3 hodin z časové dotace určené pro vzdělávací oblast Člověk a svět práce. Výuka probíhá většinou v učebně vybavené počítačem a dataprojektorem a v terénu (exkurze).

Tento vzdělávací obor připravuje žáky pro život v technicky vyspělé společnosti. Vzdělávání a příprava mají vést žáky k tomu, aby orientovali v neustále se vyvíjejícím světě práce. Důraz je kladen na vytváření a upevňování kladných postojů k různým pracovním činnostem a rozvoj schopnosti jejich aplikace v každodenních životních situacích. Žáci získávají základní pracovní dovednosti a návyky související nejen s prováděním, plánováním, organizováním a hodnocením pracovních činností, ale i s upevňováním návyků a zásad bezpečnosti a hygieny práce. V tercii a kvartě jsou rovněž seznamováni s problematikou hlavních oblastí světa práce a oborů lidské činnosti. V předmětu Svět práce se žáci zabývají otázkami týkající se přípravy na volbu povolání, seznamují se se vzdělávacími a pracovními příležitostmi i reálnými možnostmi uplatnění absolventů základní a střední školy na trhu práce.

Vzdělávací oblast Člověk a svět práce úzce souvisí např. i s přírodovědným vzděláváním. Je to dáno zejména tím, že vzdělávací oblast Člověk a svět práce je jednou z cílových oblastí aplikace osvojených přírodovědných znalostí a dovedností. Při řešení problémů vznikajících při provádění vybraných pracovních činností se významně uplatňují základní přírodovědné znalosti a upevňují se osvojené dovednosti. V souvislosti s trhem práce seznamuje žáky s funkcí státu v oblasti zaměstnanosti. Kromě toho je důraz kladen na význam charakteristických rysů osobnosti a jejich správného hodnocení jako předpokladu pro výkon konkrétní práce a je posilován smysl žáků pro osobní a pracovní odpovědnost.

Do vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Člověk a svět práce jsou začleněna průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova (rozvoj schopností poznávání, komunikace, kooperace), Environmentální výchova (odpady a hospodaření s odpady).

Průřezová témata	Ročník	Formy realizace
▪ osobnostní a sociální výchova (rozvoj schopností poznávání, komunikace, kooperace)	prima tercie kvarta	– diskuse učitele se žáky zaměřená na určitý problém – referáty žáků – spolupráce žáků při tvorbě projektu na vybrané téma
▪ environmentální výchova (odpady a hospodaření s odpady)	prima	– diskuse učitele se žáky na téma nutnosti třídění domácího odpadu, následné recyklace, popř. správné likvidace

Výchovné a vzdělávací strategie

Výchovné a vzdělávací postupy, které v tomto vzdělávacím oboru směřují k utváření klíčových kompetencí:

Kompetence k učení

Na úrovni vzdělávacího oboru Člověk a svět práce jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- vyhledávat, vyhodnocovat a využívat informace důležité při rozhodování o volbě budoucího profesního zaměření, orientovat se v různých informačních zdrojích a zvažovat jejich důležitost;
- postupně plánovat důležité životní kroky;
- rozumně volit z daných možností;
- využívat efektivně informace z různých pramenů v dalším studiu;
- umět propojovat poznatky z každodenních životních situací s poznatky z přírodovědných a společenských vědních oborů k vytvoření uceleného poznání svého okolí.

Kompetence k řešení problémů

Na úrovni vzdělávacího oboru Člověk a svět práce jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- rozpoznat nový problém a s využitím různých metod a prostředků jej formulovat;
- vyhledávat, navrhnout a používat různé metody a nástroje k řešení těchto problémů;
- posuzovat různá řešení problémů z hlediska jejich správnosti, jednoznačnosti, ekonomičnosti, úspornosti a z těchto hledisek tato různá řešení porovnávat, korigovat nesprávná řešení;
- využívat osvojené metody řešení problémů i v jiných oblastech poznání, jsou-li zde tyto metody aplikovatelné.

Kompetence komunikativní

Na úrovni vzdělávacího oboru Člověk a svět práce jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- využívat informační a komunikační prostředky pro řešení úkolů i pro komunikaci a spolupráci s ostatními;
- pracovat s návody, schémata, diagramy a tabulkami a informace správně interpretovat;
- srozumitelně formulovat postupy pracovních činností a závěry, k nimž dospěli při řešení problému.

Kompetence sociální a personální

Na úrovni vzdělávacího oboru Člověk a svět práce jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- využívat prostor pro týmovou práci při řešení problémů;
- naučit se nést zodpovědnost za týmovou práci a dosažený výsledek;
- uvědomit si nutnost poznání své osobnosti pro správnou volbu povolání;
- uvědomit si nutnost dále na sobě pracovat bez ohledu na již dosažený stupeň vzdělání;
- úspěšným řešením problémů týkajících se situací každodenního života posílit jejich sebedůvěru.

Kompetence občanské

Na úrovni vzdělávacího oboru Člověk a svět práce jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- získat pro život dovednosti spojené s realistickým sebepoznáním, správným rozhodováním a s mezilidskou komunikací v situacích souvisejících s volbou povolání a vstupem do zaměstnání;
- uvědomit si podstatný podíl vlastní odpovědnosti při rozhodování o volbě budoucího povolání, jakož i za důsledky jiných závažných životních rozhodnutí;
- uvědomit si rizika spojená s negativními aspekty rozvoje techniky, zejména těch, jež souvisejí s možným zneužitím dosažených výsledků a s environmentální problematikou.

Kompetence pracovní

Na úrovni vzdělávacího oboru Člověk a svět práce jsou pro rozvíjení této kompetence využívány strategie, jež mají žákům umožnit:

- respektovat při pracovních činnostech pravidla bezpečnosti práce;
- zodpovědný přístup k zadaným úkolům a provést úplné dokončení práce;
- využít nabytých znalostí a dovedností pro volbu dalšího vzdělávání a profesní zaměření.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

Prima – Provoz a údržba domácnosti

Školní ročníkové výstupy Žák	Učivo	Poznámky (průřezová témata, mezipředmětové vztahy, ...)
<ul style="list-style-type: none">▪ uvádí dělení vod z hlediska zdrojů, užití▪ popisuje základní části vodovodu, kanalizace, možnosti rozvodu teplé vody▪ si uvědomuje význam zajištění tepelné pohody▪ uvádí různé možnosti vytápění domácností▪ dodržuje základní pravidla pro úspory energie v domácnosti▪ uvádí různé typy osvětlení a svítidel, chápe jejich funkci	Provoz domácnosti <ul style="list-style-type: none">▪ voda, dělení vod, vodovod, kanalizace▪ teplo, vytápěcí zařízení, druhy paliva, regulátory▪ světlo, typy osvětlení, svítidla	Formy a metody práce <ul style="list-style-type: none">– práce bude probíhat převážně v lavicích v učebně– výklad učitele a následná diskuse– samostatná práce žáka v hodině, při domácí přípravě Mezipředmětové vztahy <ul style="list-style-type: none">– fyzika (tepelné elektrické spotřebiče)
<ul style="list-style-type: none">▪ ovládá jednoduché pracovní postupy spojené s úklidem bytu▪ vybírá vhodné čisticí prostředky a pomůcky pro daný typ úklidu▪ dodržuje základní pravidla bezpečnosti v domácnosti, zvláště pak zásady pro zajištění bezpečnosti malých dětí	Údržba a úklid domácnosti <ul style="list-style-type: none">▪ úklid bytu, organizace úklidu, čisticí pomůcky a prostředky▪ bezpečnost v domácnosti, prostředky k hašení požáru▪ odpad a jeho recyklace	Formy a metody práce <ul style="list-style-type: none">– práce bude probíhat převážně v lavicích v učebně– výklad učitele a následná diskuse– samostatná práce žáka v hodině, při domácí přípravě Průřezová témata <ul style="list-style-type: none">– osobnostní a sociální výchova (rozvoj schopností poznávání, komunikace)

<p>v domácnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ třídí domácí odpad, chápe nutnost recyklace odpadu 		<ul style="list-style-type: none"> – environmentální výchova (odpady a hospodaření s odpady)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ uvádí druhy praček a žehliček a základní zásady pro jejich výběr a údržbu ▪ vysvětluje význam některých symbolů označujících způsob péče o oděvy a textilie ▪ popisuje postupy při praní a žehlení ▪ se seznamuje s drobnými opravami prádla a některých částí oděvů ▪ zná způsoby ukládání šatstva 	<p>Údržba oděvů a textilií v domácnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ praní a žehlení prádla, druhy praček, prací prostředky, typy žehliček, zásady při žehlení ▪ drobné opravy ▪ ukládání šatstva 	<p>Formy a metody práce</p> <ul style="list-style-type: none"> – práce bude probíhat převážně v lavicích v učebně – výklad učitele a následná diskuse – samostatná práce žáka v hodině, při domácí přípravě <p>Průřezová témata</p> <ul style="list-style-type: none"> – osobnostní a sociální výchova (rozvoj schopností poznávání, komunikace)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ chápe, že je třeba zachovávat rovnováhu příjmů a výdajů ▪ uvádí nezbytné a nutné výdaje, chápe význam tvorby rezervy ▪ provádí jednoduché operace platebního styku a domácího účetnictví 	<p>Ekonomika domácnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozpočet, příjmy, výdaje, platby, úspory ▪ jednoduché operace platebního styku 	<p>Formy a metody práce</p> <ul style="list-style-type: none"> – práce bude probíhat převážně v lavicích v učebně – výklad učitele a následná diskuse – samostatná práce žáka v hodině, při domácí přípravě <p>Průřezová témata</p> <ul style="list-style-type: none"> – osobnostní a sociální výchova (rozvoj schopností poznávání, komunikace) <p>Mezipředmětové vztahy</p> <ul style="list-style-type: none"> – matematika (základy finanční matematiky)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ poznává elektrické spotřebiče v domácnosti, třídí je ▪ se orientuje v návodech k obsluze běžných domácích spotřebičů, uvědomuje si význam jejich údržby ▪ posuzuje ekonomiku provozu daného spotřebiče ▪ dodržuje základní bezpečnostní pravidla a předpisy při práci s elektrickým zařízením ▪ poskytuje první pomoc při úrazu elektrickým 	<p>Elektrické spotřebiče v domácnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ elektrospotřebiče světelné, tepelné, chladicí, mechanické, kombinované, elektronické ▪ ovládání a užití, údržba, bezpečnost a ekonomika provozu ▪ nebezpečí úrazu elektrickým proudem 	<p>Formy a metody práce</p> <ul style="list-style-type: none"> – práce bude probíhat převážně v lavicích v učebně – výklad učitele a následná diskuse – samostatná práce žáka v hodině, při domácí přípravě – projekty na vybrané téma <p>Průřezová témata</p> <ul style="list-style-type: none"> – osobnostní a sociální výchova (rozvoj schopností poznávání, komunikace) – environmentální výchova (odpady a hospodaření s odpady)

<p>proudem</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ chápe nutnost správné likvidace starých elektrických zařízení 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ poznává základní pomůcky, nástroje a nářadí ▪ se orientuje v návodech k obsluze některých pomůcek a nástrojů, ve schématech některých zařízení domácností ▪ se seznamuje se zásadami správného zacházení s pomůckami, nástroji a nářadím včetně jejich nezbytné údržby ▪ provádí drobnou domácí údržbu 	<p>Drobná domácí údržba</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ práce zámečnické, instalatérské, stavební, malířské, natěračské, elektrikářské ▪ dílna a její vybavení 	<p>Formy a metody práce</p> <ul style="list-style-type: none"> – práce bude probíhat převážně v lavicích v učebně – exkurze do dílny – výklad učitele a následná diskuse – samostatná práce žáka v hodině, při domácí přípravě – projekty na vybrané téma <p>Průřezová témata</p> <ul style="list-style-type: none"> – osobnostní a sociální výchova (rozvoj schopností poznávání, komunikace)

Tercie – Svět práce

Školní ročníkové výstupy Žák	Učivo	Poznámky (průřezová témata, mezipředmětové vztahy, ...)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<p>Trh práce</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ povolání lidí, druhy pracovišť, pracovních prostředků, pracovních objektů, charakter a druhy pracovních činností ▪ požadavky kvalifikační, zdravotní a osobnostní ▪ rovnost příležitostí na trhu práce 	<p>Formy a metody práce</p> <ul style="list-style-type: none"> – práce bude probíhat převážně v lavicích v učebně – výklad učitele a následná diskuse – samostatná práce žáka v hodině, při domácí přípravě <p>Průřezová témata</p> <ul style="list-style-type: none"> – osobnostní a sociální výchova (rozvoj schopností poznávání, komunikace, kooperace)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<p>Podnikání</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ druhy a struktura organizací, nejčastější formy podnikání, drobné a soukromé podnikání 	<p>Formy a metody práce</p> <ul style="list-style-type: none"> – práce bude probíhat převážně v lavicích v učebně – výklad učitele a následná diskuse – samostatná práce žáka v hodině, při domácí přípravě – projekty na vybrané téma <p>Průřezová témata</p> <ul style="list-style-type: none"> – osobnostní a sociální výchova (rozvoj schopností poznávání, komunikace, kooperace)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ se orientuje v pracovních činnostech vybraných profesí 	<p>Volba profesní orientace</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ sebepoznávání: osobní zájmy a cíle, tělesný 	<p>Formy a metody práce</p> <ul style="list-style-type: none"> – práce bude probíhat převážně v lavicích v učebně

<ul style="list-style-type: none"> ▪ posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravě ▪ využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání 	<p>a zdravotní stav, osobní vlastnosti a schopnosti, sebehodnocení, vlivy na volbu profesní orientace</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ informační základna pro volbu povolání, práce s profesními informacemi a využívání poradenských služeb 	<ul style="list-style-type: none"> – výklad učitele a následná diskuse – samostatná práce žáka v hodině, při domácí přípravě <p>Průřezová témata</p> <ul style="list-style-type: none"> – osobnostní a sociální výchova (rozvoj schopností poznávání, komunikace, kooperace)
--	--	--

Kvarta – Svět práce

Školní ročníkové výstupy Žák	Učivo	Poznámky (průřezová témata, mezipředmětové vztahy, ...)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<p>Možnosti vzdělávání</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ náplň učebních a studijních oborů, přijímací řízení, informace a poradenské 	<p>Formy a metody práce</p> <ul style="list-style-type: none"> – práce bude probíhat převážně v lavicích v učebně – výklad učitele a následná diskuse – samostatná práce žáka v hodině, při domácí přípravě <p>Průřezová témata</p> <ul style="list-style-type: none"> – osobnostní a sociální výchova (rozvoj schopností poznávání, komunikace, kooperace)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce 	<p>Zaměstnání</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ pracovní příležitosti v obci (regionu), způsoby hledání zaměstnání ▪ psaní životopisu, pohovor u zaměstnavatele ▪ problémy nezaměstnanosti, úřady práce ▪ práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů 	<p>Formy a metody práce</p> <ul style="list-style-type: none"> – práce bude probíhat převážně v lavicích v učebně – výklad učitele a následná diskuse – samostatná práce žáka v hodině, při domácí přípravě – projekty na vybrané téma – exkurze na úřad práce <p>Průřezová témata</p> <ul style="list-style-type: none"> – osobnostní a sociální výchova (rozvoj schopností poznávání, komunikace, kooperace)